

Sygn. akt I C 37/20

WYROK WSTĘPNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2021 r.

Sąd Okręgowy w Łomży I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodnicząca : sędzia Joanna Rawa

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2021 r.

na posiedzeniu niejawnym

na podstawie art. 15 zys² Ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa (...)2 (Dz.U. z 2020 r. poz. 875 ze zm.)

sprawy z powództwa J. D. i B. D.

przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę

ustala, że umowa kredytu hipotecznego (...) nr KH/ (...), zawarta w dniu 20 kwietnia 2006 r., pomiędzy powodami: J. D. i B. D. a pozwanym Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. **jest nieważna.**

Sygn. akt I C 37/20

Uzasadnienie wyroku wstępnego

Powodowie J. D. i B. D., reprezentowani przez fachowego pełnomocnika wnieśli o zasądzenie od pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 209.010,76 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 10 stycznia 2020 r. do dnia zapłaty, tytułem zwrotu nienależnych świadczeń z uwagi na bezwzględną nieważność umowy w całości, spełnionych przez powodów na rzecz pozwanego Banku w okresie od 1 kwietnia 2006 r. do 18 listopada 2019 r. w związku z realizacją umowy kredytu hipotecznego (...) nr KH/ (...), zawartej w dniu 4 kwietnia 2006 r.

Ewentualnie, w przypadku uznania, że umowa z dnia 4 kwietnia 2006 r. nadal wiąże strony domagali się pozostawienia umowy w mocy z pominięciem niedozwolonych klauzul umownych, ustalenia kwoty kredytu w złotych polskich, przy zastosowaniu oprocentowania ustalonego w umowie z dnia 4 kwietnia 2006 r. oraz przy uwzględnieniu wysokości spłaconego przez powodów zobowiązania zgodnie z wynikami opinii biegłego, o który to dowód wnioskowali w pkt III pozwu oraz zasądzenia od strony pozwanej na rzecz powodów kwoty 74.000 zł z tytułu nadpłaty powstałej na skutek uiszczenia przez powodów poszczególnych rat kredytowych uwzględniających indeksację opisaną w § 2.2 oraz 7.1 umowy z dnia 4 kwietnia 2006 r. tj. kwoty stanowiącej nienależne świadczenie zgodnie z art. 410 k.c.

Powodowie wnieśli również o zasądzenie na swoją rzecz od strony pozwanej kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kwoty 34 zł tytułem uiszczonych opłat skarbowej od pełnomocnictw.

W uzasadnieniu wskazali, że w dniu 4 kwietnia 2006 r. zawarli z Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. umowę kredytu mieszkaniowego hipotecznego (...) nr KH/ (...), przeznaczonego na modernizację i renowację domu, spłatę kredytu konsumpcyjnego i spłatę innego kredytu mieszkaniowego, indeksowanego kursem franka szwajcarskiego (...), na kwotę 240.0000 zł, na okres 240 miesięcy. Wskazali, że przedłożona im umowa stanowiła wzorzec umowy stosowany

przez Bank. Powodowie podali, że z tytułu zawartej umowy o kredyt otrzymali od pozwanego Banku środki w wysokości:

- 19.149,98 zł wypłacone w dniu 21 marca 2007 r., tj. kwotę 8.160,04 (...) według kursu ustalonego przez Bank tj. 2,3468 zł za jeden (...);
- 105.000 zł wypłacone w dniu 26 czerwca 2006 r., tj. kwotę 40.876,71 (...) według kursu ustalonego przez Bank tj. 2,5687 zł za jeden (...),
- 115.850,01 zł wypłacone w dniu 29 maja 2006 r., tj. kwotę 47.195,18 (...) według kursu ustalonego przez Bank tj. 2, (...) za jeden (...).

Łącznie pozwany wypłacił powodom kwotę 239.999,99 zł co stanowiło równowartość 96.231,93 (...).

W uzasadnieniu pozwu wskazano też, że w okresie od 1 kwietnia 2006 r. do 18 listopada 2019 r. powodowie dokonali spłaty zadłużenia w kwocie 260.728,05 zł, a zgodnie z zaświadczeniem Banku z dnia 2 września 2019 r. zadłużenie powodów wynosi 135.943,01 zł. Powodowie wskazali, że do dnia sporządzenia pozwu uiszcili kolejne raty kapitałowe oraz odsetkowe w wysokości 3.360,83 zł.

Dalej w pozwie wskazano, że dochodzona przez powodów kwota uiszczonych rat kapitałowo – odsetkowych w wysokości 209.010,76 zł stanowi nienależne świadczenie z uwagi na fakt, iż w wyniku żądania przez powodów ustalenia abuzywności klauzul umownych, a dalej idąc nieważności całego stosunku zobowiązaniowego powstałego w oparciu o Umowę o kredyt, brak było ze skutkiem ex tunc podstawy prawnej spełnienia przez nich świadczeń na rzecz pozwanego. Przedmiotowa umowa nie pozwalała bowiem w sposób dostateczny oraz zrozumiały określić kwoty kredytu, a tym samym nie pozwalała określić dokładnych zobowiązań stron umowy o kredyt. W ocenie powodów zawarta z pozwanym Bankiem umowa nie czyni zadość normie art. 69 ustawy Prawo bankowe z uwagi na brak tożsamości waluty między walutą wyrażającą kwotę kredytu oraz walutą kredytu, kwotą środków przeznaczonych do dyspozycji powodów oraz kwotą jaką powodowie są zobowiązani zwrócić stronie pozwanej.

Uzasadniając zgłoszone alternatywnie roszczenie powodowie podali, że domagają się pozostawienia umowy w mocy z wyłączeniem z jej treści klauzul abuzywnych tj. klauzul indeksowanych. Wskazali, że w takim przypadku strony winna wiązać umowa określająca wysokość zobowiązania w złotych polskich, przy zastosowaniu oprocentowania ustalonego zgodnie z § 6 umowy z dnia 4 kwietnia 2006 r. Zdaniem powodów wyeliminowanie klauzul abuzywnych oznaczać będzie, że uiszczając poszczególne raty powodowie dokonywali nadpłaty świadczenia na rzecz strony pozwanej (wynikającego z zastosowania klauzuli indeksacyjnej oraz zastosowania ustalonego przez pozwanego arbitralnie kursu waluty). W ocenie powodów, powyższe formalnie należałoby zakwalifikować jako nienależne świadczenie uzyskane przez stronę pozwaną względem powodów, a wysokość tego roszczenia powodowie ustalili na kwotę 74.000 zł, co stanowi różnicę między kwotą jaką powodowie winni uiszczyć na rzecz pozwanego Banku gdyby klauzuli indeksacyjnej nie zastosowano a kwotami jakie powodowie uiszcili zgodnie z harmonogramem spłat.

Powodowie podnieśli, że umowa o kredyt zawiera wyłącznie klauzule, które nie zostały z nimi jako konsumentami indywidualnie uzgodnione. Stanowiły one wzorzec umowy przedstawiony im przez Bank. W szczególności nie mieli oni wpływu na zastosowaną metodę indeksacyjną oraz na sposób ustalenia przeliczenia PLN na (...).

Po ostatecznym sprecyzowaniu stanowiska w piśmie procesowym z dnia 28 września 2021 r. (data wpływu do tut. Sądu 1 października 2021 r.) powodowie wnieśli o stwierdzenie nieważności umowy kredytowej i z tego tytułu zasądzenie od pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 209.010,76 zł. Z uwagi na aktualne stanowisko Sądu Najwyższego wnieśli o zastosowanie teorii podwójnej kondykcji. Jednocześnie oświadczyli, że są świadomi, iż strona pozwana może ewentualnie wystąpić wobec nich, w przypadku stwierdzenia nieważności umowy, z roszczeniami, zaznaczając, że powyższe nie oznacza, iż powodowie takie roszczenia uznają.

Ewentualnie, zgodnie z żądaniem pozwu oraz opinią biegłego powodowie wnieśli o pozostawienie umowy w mocy i przyjęcie, że w dniu zawarcia umowy zaciągnęli zobowiązanie w PLN oprocentowane LIBOR 3M ((...)). Z uwagi na powyższe domagali się rozliczenia kredytu przy wyeliminowaniu z umowy niedozwolonych klauzul (indeksacyjnej oraz odwołania do tabeli kursowej), zastosowaniu oprocentowania LIBOR 3M ((...)) i w związku z tym zasądzenie na ich rzecz nadpłaconej na rzecz pozwanego Banku kwoty w wysokości 74.807,38 zł. Powodowie wskazali, że od stycznia 2021 r. do końca trwania umowy winni spłacać kredyt w oparciu o nowy harmonogram wystawiony przez stronę pozwaną, uwzględniający złotówkowy charakter kredytu oraz oprocentowanie LIBOR 3M ((...)).

Powodowie wskazali również, że dochodzone pozwem roszczenie stało się wymagalne najpóźniej w sierpniu 2019 r., to jest z chwilą skierowania przez nich do strony pozwanej reklamacji dotyczącej przedmiotowej umowy. W tej dacie powodowie byli przekonani, że umowa która wiąże ich ze stroną pozwaną zawiera niedozwolone klauzule umowne, a wiedząc tę powodowie uzyskali z mediów.

Pozwany Bank (...) S.A. w W. w wywiezionej odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na swoją rzecz solidarnie od strony powodowej zwrotu kosztów procesu, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych i kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Uzasadniając swoje stanowisko strona pozwana zaprzeczyła twierdzeniom strony powodowej za wyjątkiem faktu zawarcia przez strony umowy kredytu, wypłacenia i indeksowania kwoty kredytu do (...), a następnie spłacania przez powodów kredytu na zasadach określonych w umowie kredytu. Z twierdzeń pozwanego Banku wynikało, że zawarta ze stroną powodową umowa pozostaje w całości w mocy, w szczególności jej postanowienia zgodne są z art. 69 ust. 1 Prawa bankowego oraz z art. 353¹ k.c., a nadto umowa kredytu nie zawiera postanowień bezskutecznych, a powodowi nie przysługuje zwrot jakichkolwiek kwot.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 20 kwietnia 2006 r., na podstawie wniosku kredytowego z dnia 6 marca 2006 r., powodowie B. D. i J. D. zawarli jako kredytobiorcy z Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. umowę kredytu hipotecznego (...) nr KH/ (...) na kwotę 240.000 zł na okres 240 miesięcy, w tym 6 rat obejmujących odsetki w okresie karencji spłaty kredytu oraz 234 malejących rat miesięcznych, które zawierały malejącą część odsetek oraz równą część raty kapitałowej. W § 2 pkt 2 umowy wskazano, że kredyt jest indeksowany do (...), po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna (...) według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłacanego w transzach Bank miał obowiązek wysłać do kredytobiorcy pismo informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w (...) oraz jego równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna (...) według tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu/transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania miały wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu.

Zgodnie z § 2 pkt 3 i 4 umowy kredytowej kredyt miał zostać przeznaczony na modernizację i renowację domu położonego w Ł. na ulicy (...) w wysokości 125.000 PLN, spłatę kredytu konsumpcyjnego w wysokości 5.500 PLN oraz spłatę innego kredytu mieszkaniowego przeznaczonego na nabycie prawa własności nieruchomości na rynku wtórnym w wysokości 109.500 PLN.

Stosownie do § 3 umowy uruchomienie kredytu miało nastąpić w transzach, przy czym transza 1 w kwocie 109.500 PLN na rachunek kredytowy w (...) na spłatę kredytu hipotecznego, transza 2 – w kwocie 80.500 PLN – na rachunek kredytobiorców w Banku (...) – w tym 5.500 na spłatę kredytu gotówkowego i 75.000 na modernizację domu i transza 3 – w wysokości 50.000 PLN – na rachunek kredytobiorców w Banku (...) – na dokończenie modernizacji domu. Uruchomienie kredytu lub transzy miało nastąpić w terminie wskazanym przez kredytobiorcę w dyspozycji wypłaty, o ile dyspozycja wraz z dokumentami potwierdzającymi spełnienie warunków koniecznych do uruchomienia środków z kredytu, określonych w umowie i Regulaminie zostanie złożona na 3 dni robocze, a w przypadku konieczności zlecenia przez Bank kontroli inwestycji na 10 dni roboczych przed planowaną datą

uruchomienia środków. Termin uruchomienia kredytu lub pierwszej transzy kredytu nie mógł być dłuższy niż 60 dni kalendarzowych od dnia sporządzenia umowy. Termin uruchomienia ostatniej transzy kredytu, w przypadku kredytów wypłacanych w transzach upływał dnia 3 kwietnia 2008 r. Niezłożenie dyspozycji uruchomienia środków z kredytu/części kredytu w ww. terminie było równoważne z rezygnacją z niewypłaconej kwoty/części kwoty kredytu.

W § 4 umowy przewidziano możliwość przewalutowania kredytu. W przypadku zmiany waluty kredytu w okresie obowiązywania umowy, kredytobiorca był obowiązany ponieść koszty prowizji zgodnie z obowiązującym Cennikiem MilleKredytu DOM, jednak nie wyższe niż:

- 1) 0,00% w przypadku zmiany waluty na PLN,
- 2) 1,00% w przypadku zmiany waluty na (...) (...), (...)

Zamiana waluty kredytu dokonywana była w oparciu o następujące zasady:

- 1) w przypadku zmiany waluty z PLN na walutę obcą stosowany był kurs kupna dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w Banku (...),
- 2) w przypadku zmiany waluty z waluty obcej na PLN stosowany był kurs sprzedaży dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w Banku (...),
- 3) w przypadku zmiany waluty obcej na inną walutę obcą saldo kredytu obliczane było na podstawie obowiązujących w Banku w dniu złożenia wniosku o przewalutowanie kursów walut dewiz, według wzoru $x=y*(a/b)$ gdzie: x - saldo kredytu w nowej walucie (kwota kapitału pozostała do spłaty w dniu podjęcia przez Bank decyzji o przewalutowaniu), y - saldo kredytu w dotychczasowej walucie (z dnia decyzji Banku o przewalutowaniu), a - kurs sprzedaży dotychczasowej waluty kredytu, b - kurs kupna nowej waluty kredytu,

Zgodnie z § 6 umowy kredyt oprocentowany był wg zmiennej stopy procentowej, która wynosiła 2.4492% w stosunku rocznym, co stanowiło sumę stopy referencyjnej LIBOR 3M ((...)) obowiązującej w dniu sporządzenia umowy oraz marży w wysokości 1.20 p.p., stałej w całym okresie kredytowania. Kredytobiorca ponosił ryzyko zmian stóp procentowych, co oznaczało, iż w przypadku wzrostu poziomu stopy referencyjnej wyższe będzie oprocentowanie kredytu i wzrośnie wówczas wysokość miesięcznej raty kapitałowo-odsetkowej. Odsetki miały być naliczane za każdy dzień od aktualnego salda zadłużenia. Oprocentowanie kredytu ulegało zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M ((...)), zaś stopa referencyjna zmieniała się w cyklu kwartalnym i przyjmowała wartość z ostatniego dnia roboczego ostatniego miesiąca poprzedzającego kolejny kwartał kalendarzowy.

Zgodnie z § 7 umowy kredytobiorca zobowiązany był do spłaty kwoty kredytu w (...) ustalonej zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży (...) obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z (...) Banku (...) SA.

W § 8 umowy przewidziano możliwość wcześniejszej spłaty kredytu, przy czym kredytobiorca miał obowiązek złożyć pisemną dyspozycję wcześniejszej spłaty kredytu wskazując jednocześnie, czy wcześniejsza spłata skróci okres spłaty kredytu z zachowaniem miesięcznych rat kapitałowo - odsetkowych czy też zmniejszy wysokość miesięcznych rat kapitałowo - odsetkowych z zachowaniem okresu spłaty kredytu.

Wcześniejsza spłata kredytu nie mogła być dokonana w okresie, w którym kredyt uruchamiany w transzach nie został wypłacony w całości oraz w okresie karencji w spłacie kapitału kredytu.

W przypadku wcześniejszej spłaty kredytu w całym okresie obowiązywania umowy kredytobiorca ponosił koszty prowizji zgodnie z obowiązującym cennikiem MilleKredytu DOM, jednak nie wyższe niż:

- 1) 2,00% w przypadku jednorazowej spłaty kredytu w kwocie przekraczającej 90% aktualnego zadłużenia w ciągu 3 pierwszych lat kredytowania licząc od dnia wypłaty kredytu lub jego pierwszej transzy,

- 2) 1,00% w przypadku jednorazowej spłaty kredytu w kwocie przekraczającej 30% aktualnego zadłużenia w ciągu 3 pierwszych lat kredytowania licząc od dnia wypłaty kredytu lub jego pierwszej transzy;
- 3) 0,00% w przypadkach nie określonych w pkt 1) i 2),
- 4) 0,00% w przypadku zaciągnięcia nowego produktu hipotecznego oferowanego przez Bank i jednoczesnego spłacenia obecnego MilleKredytu Dom.

W myśl postanowień § 9 umowy zabezpieczenie kredytu stanowiły:

- 1) hipoteka kaucyjna do kwoty 408.000 PLN ustanowiona na rzecz Banku na nieruchomości położonej przy ul. (...) w Ł., wpisana do księgi wieczystej nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w (...)VI Wydział Ksiąg Wieczystych,
- 2) cesja na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości, o której mowa w § 2, na której zostanie ustanowiona hipoteka, zgodnie z warunkami określonymi w § 3 i § 5 umowy,
- 3) cesja na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej na życie kredytobiorcy, którym jest B. D., zgodnie z warunkami określonymi w § 3 i § 5 umowy.

Zabezpieczenie kredytu do czasu otrzymania przez Bank odpisu z księgi wieczystej nieruchomości, o której mowa w § 2 ust. 5, z prawomocnym wpisem pierwszej hipoteki/hipotek, o których mowa w ust.1, na rzecz Banku miało stanowić ubezpieczenie kredytów zabezpieczanych hipotecznie na podstawie umowy zawartej przez Bank z Towarzystwem (...) S.A. Kredytobiorca zobowiązany był do zwrotu Bankowi kosztów składki ubezpieczeniowej wnoszonej przez Bank w związku z niniejszym ubezpieczeniem. Miesięczna opłata z tytułu refinansowania składki ubezpieczeniowej wynosiła 1/12 z 0,81% kwoty przyznanego kredytu (co stanowiło kwotę: 168 PLN), przy uwzględnieniu kursów waluty obcej, do jakiej kredyt jest indeksowany na pierwszy dzień miesiąca, w którym została sporządzona umowa kredytowa wg Tabeli Kursów Walut Obcych Banku (...)

Bank pobierał opłatę, wynikającą z kosztów ubezpieczenia kredytu do czasu ustanowienia hipoteki z dołu, poprzez automatyczne obciążenie rachunku w PLN kredytobiorcy 8-go dnia każdego miesiąca, począwszy od następnego miesiąca po dacie uruchomienia kredytu lub jego pierwszej transzy. Ostatni miesiąc ochrony ubezpieczeniowej, za który pobierana była opłata z tytułu ubezpieczenia przypadał w miesiącu, w którym do Banku wpłynęła dostarczona przez kredytobiorcę odpis z księgi wieczystej nieruchomości, o której mowa w § 2 ust. 5, z prawomocnym wpisem hipoteki/hipotek na rzecz Banku.

Kredytobiorca zobowiązany był do dostarczenia do Banku odpisu z księgi wieczystej bez dodatkowych wezwań ze strony Banku.

W § 12 umowy wskazano, że całkowity koszt kredytu na dzień zawarcia umowy wynosił 76.506,23 zł.

W przypadku, gdy kredytobiorca nie będzie wywiązywał się z zobowiązań wynikających z umowy Bank miał prawo go obciążyć następującymi kosztami:

- 1) kosztem oprocentowania karnego dla zadłużenia przeterminowanego w wysokości równej czterokrotności stopy lombardowej, co na dzień zawarcia umowy wynosiło 22%. Wysokość oprocentowania ulegała zmianie w przypadku każdorazowej zmiany wysokości stopy lombardowej. Nowa wysokość oprocentowania karnego obowiązywała od następnego dnia roboczego po zmianie wysokości stopy lombardowej,
- 2) kosztem upomnień i monitów - wysłanie każdego monitu - 20 PLN, wysłanie każdego wezwania do dostarczenia dokumentów zgodnie z umową - 30 PLN,
- 3) kosztami sądowymi i postępowania egzekucyjnego zgodnie z Ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji i Ustawą z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Zgodnie z dyspozycją wypłaty środków z kredytu z dnia 23 maja 2006 r. (k. 166) w dniu 29 maja 2006 r. Bank uruchomił pierwszą transzę kredytu w kwocie 115.850,01 PLN, tj. 47.195,18 (...) przy kursie waluty 2, (...) (k. 25).

Kolejna transza kredytu w kwocie 105.000 PLN, tj. 40.876,71 (...) przy kursie waluty 2, (...) (k. 25) została uruchomiona przez Bank w dniu 26 czerwca 2006 r., na podstawie dyspozycji wypłaty środków z kredytu złożonej przez B. D. i J. D. w dniu 22 czerwca 2006 r. (k. 167).

Ostatnią, trzecią transzę kredytu w kwocie 19.149,98 PLN, tj. 8.160,04 (...) przy kursie waluty 2, (...) (k. 25), Bank uruchomił w dniu 21 marca 2007 r. na podstawie dyspozycji wypłaty środków złożonej przez kredytobiorców w dniu 9 marca 2007 r. (k. 168).

Począwszy od 29 czerwca 2006 r. powodowie dokonywali spłaty kredytu w sposób terminowy, tj. spłaty rat kredytu i odsetek odbywały się co do zasady 29-go dnia każdego kolejnego miesiąca, a wysokość spłacanych przez nich rat była zróżnicowana, w zależności od kursu (...)

Z zaświadczenia Banku (...) S.A. z dnia 2 września 2019 r. o obsłudze kredytu wynika, że J. D. korzysta z udzielonego przez Bank kredytu Kredyt Hipoteczny, przyznanego w wysokości 240.000 PLN o numerze umowy kredytowej KH/ (...) z dnia 20 kwietnia 2006 r. z terminem spłaty na dzień 29 maja 2026 r. Jako walutę kredytu wskazano (...). Na dzień 1 września 2019 r. saldo zadłużenia wynosiło 33.264,74 (...), w tym saldo kapitału 33.263,86 (...) i saldo odsetek 0,88 (...). Razem saldo zadłużenia w PLN wynosiło 135.943,01 według kursu obowiązującego w dniu 30 sierpnia 2019 r. W zaświadczeniu wskazano, że prawne docelowe zabezpieczenie kredytu stanowią: wpis hipoteki w KW nieruchomości, cesja praw z polisy na życie kredytobiorcy i cesja praw z polisy ubezpieczenia nieruchomości. Na dzień 1 września 2019 r. rachunek kredytowy nie wykazywał przeterminowanych należności kredytowych. W okresie od 1 czerwca 2019 r. do 31 sierpnia 2019 r. obsługa kredytu przebiegała terminowo (k. 24).

W odpowiedzi na zgłoszenie powodów dotyczące kredytu hipotecznego, nr umowy KH/ (...) w piśmie z dnia 12 września 2019 r. pozwany Bank uznał ich reklamację za bezzasadną i wyjaśnił, iż wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 października 2011 r., sygn. akt VI ACa 420/11 (na który powodowie się powoływali) uznający za niedozwolone klauzule umowne o treści:

1) „Kredyt jest indeksowany do (...)/(...), po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna (...)(...) według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy (S 2 ust. 2 Umowy o kredyt hipoteczny - dalej Umowa).”

oraz

2) „W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku (...) z dnia spłaty.” (§ 8 ust. 3 Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej Banku (...) S.A. - dalej Regulamin)

został wydany w trybie kontroli abstrakcyjnej, natomiast okoliczność stwierdzenia abuzywności postanowienia w tym trybie powoduje, że nie jest możliwe automatyczne wykreślenie tego postanowienia z konkretnej umowy kredytowej. Takie bowiem działanie prowadzić może do deformacji istniejącego stosunku umownego. Nadto pozwany Bank wskazał, że Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie VI ACa 420/11 nie zakwestionował walutowego charakteru kredytu w (...), lecz jedynie brak opisanie zasad w jaki sposób Bank ustala kursy w swojej Tabeli.

Pozwany Bank podkreślił, że w umowach o kredyt indeksowany od samego początku umożliwiał kredytobiorcom na ich wniosek spłatę kredytu bezpośrednio w (...), a tym samym w stosunku do takich klientów kwestia Tabeli byłaby bezprzedmiotowa. Niezależnie od powyższego, przed wpisaniem klauzul do Rejestru, w związku z wejściem w życie Ustawy antyspreadowej, Bank z dniem 1 października 2011 r. dokonał zmiany Regulaminu wprowadzając

szczegółowe zasady ustalania kursów walut w Tabeli, a tym samym przesłanki leżące u podstaw stwierdzenia przez Sąd abuzywności wyżej wymienionych postanowień przestały istnieć (k. 27-29).

Jak wynika z opinii biegłego z zakresu finansów i bankowości powodowie z tytułu obsługi umowy kredytowej nr (...) do dnia 29 grudnia 2020 r. spłacili 285.326,54 PLN rat kapitałowo-odsetkowych, w tym 43.869,76 PLN rat odsetkowych oraz 241.456,78 PLN rat kapitałowych.

J. D. i B. D. w dalszym ciągu dokonują spłat kredytu, którego okres kredytowania przypada na 2026 rok.

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie:

umowy kredytowej (k. 19-23), zaświadczeń i pism Banku (k. 24-37, k. 179-184, k. 447-452), potwierdzeń wykonania operacji (k. 38-39), odpisów KRS (k. 40-41, k. 128-135), wniosku kredytowego (k. 139-141), wniosku o zastosowanie warunków promocyjnych (k. 142), regulaminów kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. (k. 143-160), cennika MilleKredytu Dom (k. 161-162), informacji dla wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej (k. 163-164), załącznika do umowy o kredyt – pełnomocnictwa (k. 165), dyspozycji wypłaty środków (k. 166-168), decyzji kredytowej i wstępnej oceny zdolności kredytowej klienta (k. 169-171), zestawienia transakcji (k. 172-178), symulacji kosztów kredytu (k. 185-190), wyjaśnień powoda (k. 464-465 – wraz z nagraniem), wyjaśnień powódki (k. 739 odwrót z nagraniem), zeznań świadków: M. S. (k. 506-507, k. 539-539 odwrót), K. M. (k. 532-533), J. C. (k. 550-554), dokumentów na płycie CD (k. 536, k. 544), opinii biegłego z zakresu finansów i bankowości z opiniami uzupełniającymi (k. 557-617, k.641-657).

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Z uwagi na charakter roszczenia, ustalony powyżej stan faktyczny i stanowiska stron, w sprawie zachodziły podstawy do wydania wyroku wstępnego, co przewiduje dyspozycja art. 318§ 1 kpc, co do rozstrzygnięcia o ważności przedmiotowej umowy.

W niniejszej sprawie powodowie – J. D. i B. D. domagając się zapłaty, powoływali się na nieważność umowy kredytowej łączącej ich z Bankiem (...) S.A. w W..

W myśl art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Nie budziło wątpliwości Sądu, że w przedmiotowej sprawie powodowie posiadają interes prawny w ustaleniu nieważności umowy. Obecnie są oni bowiem zobowiązani do spłacania rat kredytu, stąd istnieje niepewność co do ważności umowy i w konsekwencji ich zobowiązania oraz wymagalności. Interes prawny zachodzi bowiem wówczas, gdy istnieje niepewność danego prawa lub stosunku prawnego, zarówno z przyczyn faktycznych, jak i prawnych.

W następnej kolejności, w związku z podniesionymi przez powodów zarzutami, należało przesądzić czy przedmiotowa umowa kredytu jest umową ważną.

Zdaniem Sądu, przedmiotowa umowa kredytu hipotecznego jest dotknięta wadami, które rzutują na jej ważność.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że zgodnie z konstrukcją umowy kredytowej (...) nr KH/ (...) kwota kredytu udzielonego powodom była wyrażona w walucie złotych polskich, kredyt miał być faktycznie wypłacony również w złotych polskich, a następnie dla celów ustalenia wysokości zobowiązania - przeliczony na walutę (...) i dopiero ta operacja prowadziła do ustalenia zobowiązania kredytobiorców. Następnie od kwoty zobowiązania wyrażonej we frankach szwajcarskich miały być liczone odsetki, kredyt miał być spłacony w złotych polskich, przy czym każda rata spłacana w walucie polskiej miała być następnie przeliczana na (...). Wszystkie te przeliczenia miały być dokonywane w oparciu o tabele kursów waluty, arbitralnie ustalanych przez Bank.

W okolicznościach niniejszej sprawy nie było sporne pomiędzy stronami, że udzielony stronie powodowej przez pozwaną Bank kredyt hipoteczny jest kredytem indeksowanym do waluty obcej – (...).

Zdaniem Sądu, nie ma podstaw do kwestionowania co do zasady możliwości zawierania umów indeksowanych do waluty obcej w dacie zawarcia przedmiotowej umowy. Umowy takie nie są bowiem sprzeczne ani z zasadą walutowości określoną w art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U.2020.1896 t.j.) ani z zasadą swobody umów z art. 353¹ k.c..

W ocenie Sądu istnieją jednak podstawy do stwierdzenia, że klauzule, na podstawie których dochodziło do przeliczenia wypłaconej i następnie spłacanej w złotych polskich kwoty kredytu przeliczanej na walutę franka szwajcarskiego według kursu z tabeli Banku – są klauzulami abuzywnymi (§ 2 ust. 2 umowy, § 7 ust. 1 umowy).

Na powyższe wskazał Rzecznik (...) w swojej analizie zatytułowanej „Mapa klauzul niedozwolonych w umowach kredytów „walutowych””, gdzie na stronie 22 cyt. Analizy dot. umów kredytów hipotecznych zawieranych przez Bank (...) S.A w 2006 r. i 2007 r. klauzule zawarte w § 2 ust. 2 i § 7 ust. 1 umów – w ocenie Rzecznika (...) jako klauzule niedozwolone skutkują nieważnością całej umowy.

Ponadto, zapisy § 2 ust. 2 i § 7 ust. 1 umowy są tożsame znaczeniowo z niedozwolonymi klauzulami umownymi wpisanymi do Rejestru Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów odpowiednio pod nr - (...) o treści: „Kredyt jest indeksowany do (...)/(...), po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna (...)/(...) według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy” oraz pod nr (...) o treści „W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku (...) z dnia spłaty”.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Z kolei § 2 cyt. przepisu stanowi, że jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Stosownie do § 3 wskazanej regulacji prawnej niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Zgodnie z § 4 ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Stosownie do art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Należy zauważyć, że przepisy art. 385¹ i n. k.c. stanowią implementację dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5.04.1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz. UE 1993 L 95, s. 29, ze zm.). Przepisy te wprowadzają instytucję niedozwolonych postanowień (klauzul) umownych, które bywają też nazywane klauzulami abuzywnymi.

Podkreślić trzeba, że art. 385¹ k.c. stosuje się do umów zawieranych między przedsiębiorcą a konsumentem, a ochrona przewidziana w tym przepisie obejmuje jedynie te postanowienia, które nie zostały indywidualnie uzgodnione. Artykuł 385¹ § 3 k.c. definiuje takie postanowienia jako klauzule, na które konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień przejętych z wzorca umowy. Jak już wyżej wskazano, ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.).

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia niezgodnione indywidualnie są zakazane wówczas, gdy kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone

postanowienia umowne). Nie dotyczy to jednakże postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Klauzula generalna dobrych obyczajów zawiera w swojej treści zasady współżycia społecznego (rozumiane jako normy moralne wiążące w stosunkach międzyludzkich) oraz normy obyczajowe, które nie zawsze dają się kwalifikować jako reguły moralne, a które mogą mieć istotne znaczenie dla obrotu (do obyczajów starannego przedsiębiorcy należeć powinna szczególna troska o dobro konsumenta jako nieprofesjonalnego uczestnika obrotu). Sprzeczne z dobrymi obyczajami ukształtowanie praw i obowiązków narusza w sposób rażąco interesy konsumenta, gdy szczególnie mocno godzi w jego dobra majątkowe lub wartości niemajątkowe. R. legis tego rozwiązania tkwi w tym, że świadczenia główne, a więc te, które są zasadniczym przedmiotem zobowiązania i wyznaczają jego cel, jeżeli określone są w sposób niebudzący wątpliwości, nie mogą być niezauważone przez rozsądnego konsumenta zawierającego umowę. Konsument wymaga natomiast ochrony przed postanowieniami ubocznymi, które w chwili przystąpienia do umowy mogą mu się wydawać mało istotne, a które, mimo dokonanej na pierwszy rzut oka oceny, stają się dla niego źródłem poważnych niedogodności.

Uwzględniając okoliczności faktyczne niniejszej sprawy, nie budziło wątpliwości Sądu, że powodowie mają status konsumentów, ponieważ przedmiotową umowę zawarli z pozwanym Bankiem we własnym imieniu, jako osoby fizyczne (art. 22¹ k.c.). Nie budziło również wątpliwości, że postanowienia umowy nie były uzgodnione z nimi indywidualnie, ponieważ została ona zawarta na wzorcu powszechnie stosowanym przez pozwanego Bank w swojej praktyce zawierania umów. Powyższemu nie zaprzeczyły złożone przez pozwanego umowy kredytu podpisane z innymi osobami (k. 289-301) ani treść wniosku o udzielenie kredytu (k. 139-141), ponieważ podobnie jak umowa kredytu wniosek ten stanowił formularz przygotowany przez pozwanego. Należy przy tym podkreślić, że postanowieniem indywidualnie uzgodnionym w myśl art. 385¹ k.c. nie jest postanowienie, którego treść konsument mógł negocjować, lecz takie postanowienie, które rzeczywiście powstało na skutek indywidualnego uzgodnienia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 maja 2015 roku, sygn. akt VI ACa 995/14, LEX nr 1771046). Powyższe oznacza, że o rzeczywistym wpływie można mówić wtedy, gdy konkretne postanowienia umowne zostały sformułowane przez konsumenta i włączone do umowy na jego żądanie, bądź też gdy postanowienia umowne były przedmiotem negocjacji pomiędzy konsumentem, a przedsiębiorcą, a konsument miał realny wpływ na ich treść i zdawał sobie z tego faktu sprawę, a tego w niniejszej sprawie wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 6 k.c. strona pozwana nie wykazała. Nie wskazywały na to wyjaśnienia powodów, przesłuchanych w sprawie świadków ani dokumenty złożone w sprawie. Wręcz przeciwnie, z wyjaśnień powoda B. D. złożonych na rozprawie w dniu 28 października 2020 r. wynikało, że to przedstawiciel Banku w Ł. złożył powodowi ofertę kredytową w trzech walutach i wskazał, który kredyt powodowie powinni wziąć. W świetle wyjaśnień złożonych przez powodów, jak również zeznań świadków i innych dowodów zgromadzonych w sprawie Sąd nie miał wątpliwości, że warunki umowy kredytowej poza wybraniem kwoty i waluty kredytu – nie były pomiędzy stronami negocjowane (uzgadniane indywidualnie).

Jak zeznał bowiem świadek M. S. procedura udzielania kredytów hipotecznych była jednolita dla wszystkich placówek Banku. Świadek ten nie pamiętał, czy kredytobiorcom były przekazywane dokumenty opisujące różnice pomiędzy kredytami walutowymi, denominowanymi i indeksowanymi, ani też nie przypominał sobie rozmów z klientami na temat tworzenia tabeli kursów walut.

Natomiast z zeznań świadka K. M., pracownika Banku (...) w okresie od 1995 r. do 2019 r. – wynikało, że w 200 r. Tabela Kursów Walut Obcych w Banku (...) ((...)) tworzona była codziennie pomiędzy 8.30 a 9.00 rano przez upoważnionego pracownika Zespołu (...).

Nadto należy zwrócić uwagę, że okoliczność, iż to Bank jednostronnie formułował treść umowy, została potwierdzona w odpowiedzi na pozew, gdzie wprost wskazano, iż „projekt umowy zawartej następnie pomiędzy pozwanym a powodem został przygotowany przez pozwanego, co jest przypadkiem typowym, spowodowanym rozmiarami działalności pozwanego, dążeniem do usprawnienia procedur zawierania umów kredytowych i zachowania pewności obrotu prawnego, niemniej jednak w toku negocjacji powód mógł zgłaszać wszelkiego rodzaju wnioski czy oświadczenia” (k. 84).

Podobnie, nie budziło wątpliwości Sądu, iż to Bank był autorem Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. i powodowie mogli wyłącznie podpisać umowę bądź zrezygnować z jej zawarcia.

Zdaniem Sądu nie były pomiędzy stronami negocjowane postanowienia zawarte w § 2 ust. 2 czy w § 7 ust. 1 umowy, wskazujące, że kwota kredytu indeksowanego do waluty (...) zostanie wypłacona powodom zgodnie z kursem kupna (...) wg Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy, a spłacona z zastosowaniem kursu sprzedaży (...). Skoro, jak wynikało z twierdzeń powoda, przedstawiciel Banku przedstawiający powodom ofertę kredytową nie poinformował ich jako kredytobiorców o ryzyku, to należy uznać, że powodowie nie byli świadomi ryzyka niebezpieczeństwa związanego z możliwością arbitralnego ustanawiania kursów waluty przez pozwany Bank. Należy bowiem podkreślić, że przedmiotowa umowa kredytu nie określała szczegółowego sposobu ustalania kursu (...), przez co powodowie byli zdani na arbitralne decyzje Banku w tej kwestii. Nie może ulegać zaś wątpliwości, że klauzula indeksacyjna (waloryzacyjna) może działać prawidłowo jedynie wówczas, gdy miernik wartości, według którego dokonywana jest waloryzacja ustalany jest w sposób obiektywny, a więc przede wszystkim w sposób niezależny od woli którejkolwiek stron umowy.

Warto przy tym zauważyć, iż stanowiący załącznik nr 3 do umowy Regulamin kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. również nie zawierał żadnych zapisów dotyczących zasad tworzenia Tabeli Kursów Walut Obcych w pozwanym Banku. Takie zapisy znalazły się dopiero w § 8 ust. 3 Regulaminu R.31.7, który obowiązuje w Banku (...) S.A od dnia 1 października 2011 r.

Ponadto, zdaniem Sądu, o abuzywności ww. postanowień świadczy ich nietransparentność. Umowa kredytu nie przedstawiała bowiem w sposób przejrzysty sposobu działania mechanizmu wymiany waluty obcej, tak aby powodowie byli w stanie samodzielnie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla nich z umowy konsekwencje ekonomiczne. Powodowie nie znali sposobu w jaki Bank kształtował kurs (...), zwiększając go bądź zmniejszając wedle swego uznania. Umowa nie dawała powodom żadnego instrumentu pozwalającego bronić się przed decyzjami Banku w zakresie wyznaczanego kursu (...), czy też weryfikować go. W konsekwencji pomiędzy stronami przedmiotowej umowy kredytu zakłócona została równowaga kontraktowa, ponieważ treść kwestionowanych postanowień umożliwiała Bankowi jednostronne kształtowanie sytuacji powodów – konsumentów w zakresie wysokości ich zobowiązań wobec Banku. Waloryzacja rat kredytu udzielonego na podstawie umowy o kredyt hipoteczny odbywała się bowiem w oparciu o tabele kursowe sporządzane przez pozwanego, będące jego wewnętrznym dokumentem i to uprawnienie Banku do określania wysokości kursu (...) nie doznaje żadnych formalnie uregulowanych ograniczeń. Umowa kredytu nie precyzuje bowiem sposobu ustalania kursu wymiany walut wskazanego w tabeli kursów Banku.

Jeszcze raz należy podkreślić, że ani umowa o kredyt ani Regulamin kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. obowiązujący w dacie zawarcia umowy nie przedstawiały sposobu ustalania kursu waluty oraz możliwości zmiany tych kursów i ich wpływu na wysokość zobowiązania. Powodowie nie zostali w sposób właściwy poinformowani o oferowanym produkcie, o warunkach udzielania kredytu złotówkowego indeksowanego kursem (...), zasadach dotyczących ustalenia kapitału kredytu jak i rat kredytowych, a także podstaw użycia dwóch różnych mierników wartości tj. kursu kupna wg Tabeli Kursów Walut Obcych Banku do ustalenia kapitału i kursu sprzedaży wg tej tabeli do ustalenia wysokości rat kredytu. W ocenie Sądu, gdyby Bank potraktował konsumenta w sposób przejrzysty, umożliwił negocjacje dotyczące postanowień umowy uprzednio informując w sposób jasny dla konsumenta o ryzyku walutowym oraz sposobie ustalania Tabeli Kursów Walut Obcych, to nie mógłby racjonalnie oczekiwać, iż konsument warunek ten przyjąłby w drodze negocjacji.

Mając na uwadze treść art. 385¹ § 1 k.c. należy się również odnieść do kwestii czy sporne postanowienia umowne stanowią główne świadczenie stron. W tym kontekście należy przywołać stanowisko Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, z którego wynika, że za postanowienia umowne mieszczące się w pojęciu „głównego przedmiotu umowy” w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 należy uważać te, które określają podstawowe świadczenia w ramach danej

umowy i które z tego względu charakteryzują tę umowę (por. wyrok z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie C-26/13, Á. K., H. R. przeciwko (...), pkt 49-50). Podobnie co do pojęcia postanowienia określającego świadczenie główne w rozumieniu art. 385¹ § 1 zd. II k.c. należy przywołać wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2004 r., sygn. I CK 635/03, z dnia 30 września 2015 r., sygn. I CSK 800/14, OSNC 2016, Nr 9, poz. 105 i z dnia 14 lipca 2017 r., sygn. II CSK 803/16, OSNC 2018, nr 7-8, poz. 79). Za takie uznawane są m.in. postanowienia (określane niekiedy jako „klauzule ryzyka walutowego”), które wiążą się z obciążeniem kredytobiorcy-konsumenta ryzykiem zmiany kursu waluty i związanym z tym ryzykiem zwiększeniem kosztu kredytu (por. wyroki (...) z dnia 20 września 2017 r., w sprawie C-186/16, R. P. A. i in. przeciwko (...) SA. Z powyższego wypływa wniosek, iż zastrzeżone w umowie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej klauzule kształtujące mechanizm indeksacji określają główne świadczenie kredytobiorcy (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r., sygn. III CSK 159/17, OSP Nr 12 z 2019, poz. 115 i z dnia 9 maja 2019 r., sygn. I CSK 242/18) i tak też należy ocenić postanowienie (część postanowienia) stanowiące część mechanizmu indeksacyjnego, określające sposób oznaczenia kursu miarodajnego dla przeliczenia walutowego (tak w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., sygn. V CSK 382/18, niepubl.).

Z kolei mając na uwadze treść art. 385¹ § 1 zd. II k.c. należy stwierdzić, że postanowienia określające główne świadczenia stron podlegają kontroli pod kątem abuzywności tylko wtedy, gdy nie zostały sformułowane jednoznacznie (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 lipca 2017 r., sygn. II CSK 803/16, niepubl.). To rozwiązanie ustawowe, wywodzące się z art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13, opiera się na założeniu, zgodnie z którym postanowienia określające główne świadczenia stron zazwyczaj odzwierciedlają rzeczywistą wolę konsumenta, gdyż do ich treści strony przywiązują z reguły największą wagę, a w takiej sytuacji zasada ochrony konsumenta musi ustąpić ogólnej zasadzie autonomii woli obowiązującej w prawie cywilnym. Postanowienia określające główne świadczenia stron nie podlegają bowiem ocenie ich nieuczciwego charakteru wyłącznie w przypadku, gdy na podstawie badania indywidualnego możliwe jest uznanie, że zostały sformułowane przez przedsiębiorcę prostym i zrozumiałym językiem. Z kolei wymóg, aby warunek umowny był wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, należy rozumieć w ten sposób, aby umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu, do którego odnosi się ów warunek, a także, w zależności od przypadku, związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach, tak by konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne (tak np. w wyroku (...) z dnia 20 września 2017 r., w sprawie C-186/16, R. P. A. i in. przeciwko (...) SA, pkt 43 i 44 z powołaniem się na inne orzeczenia Trybunału).

Zdaniem Sądu, zakwestionowane przez powodów w niniejszej sprawie klauzule umowne nie mogą zostać uznane za jednoznacznie sformułowane w rozumieniu art. 385¹ § 1 zd. II k.c., skoro na ich podstawie powodowie nie byli w stanie oszacować kwot, jakie w przyszłości będą zobowiązani świadczyć na rzecz banku (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019 r., sygn. II CSK 483/18, niepubl., wydany już po rozstrzygnięciu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18 K. D. i J. D. przeciwko (...))

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.), dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, a więc chodzi o samą możliwość naruszenia interesów konsumenta na skutek zapisu umowy umożliwiającego dowolne ustalenie kursu, a nie o to czy w konsekwencji umowy Bank ustalał czy nie kursy na poziomie rynkowym. W umowie wskazano jedynie, że kurs franka szwajcarskiego będzie ustalany o Tabelę Kursów Walut Obcych obowiązującą w Banku. Jak już wyżej wskazywano ani w umowie, ani w stanowiącym załącznik nr 3 do tej umowy Regulaminie kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. nie określono żadnych konkretnych wytycznych ani ograniczeń związanych z powyższymi czynnościami Banku. W tych okolicznościach jeszcze raz należy przypomnieć, że klauzula waloryzacyjna może działać prawidłowo jedynie wówczas, gdy miernik wartości, według którego dokonywana jest waloryzacja ustalany jest w sposób obiektywny, a więc przede wszystkim w sposób niezależny od woli którejkolwiek stron umowy.

Ponadto, o czym również już była mowa, o abuzywności tych postanowień świadczyła ich nietransparentność. Kredytobiorcy nie znali bowiem sposobu ani metody w jaki Bank kształtował kurs franka szwajcarskiego, ustalając go na różnym poziomie wedle swego uznania, a umowa nie dawała kredytobiorcom żadnego instrumentu pozwalającego

bronić się przed decyzjami Banku w tym zakresie, czy też weryfikować ustalone kursy walut. Umowa kredytu nie przedstawiała bowiem w sposób przejrzysty konkretnych działań mechanizmu wymiany waluty obcej, ani nie precyzowała sposobu ustalania kursu wymiany walut wskazanego w tabeli kursów banku, tak by powodowie byli w stanie samodzielnie obliczyć, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla nich z umowy konsekwencje ekonomiczne, tj. ustalenie rozmiaru swoich zobowiązań w postaci choćby przyszłej raty kredytu. W tych okolicznościach nie mogło budzić wątpliwości, że pomiędzy stronami umowy zakłócona została równowaga kontraktowa, gdyż treść kwestionowanych postanowień umożliwiała Bankowi jednostronne kształtowanie sytuacji konsumentów w zakresie wysokości ich zobowiązań wobec Banku. Waloryzacja rat kredytu udzielonego na podstawie umowy o kredyt hipoteczny odbywała się w oparciu o tabele kursowe sporządzane przez pozwanego i to uprawnienie Banku do określania wysokości kursu waluty nie doznawało żadnych formalnie uregulowanych ograniczeń, w szczególności postanowienia umowne nie przewidują wymogu, aby wysokość kursu ustalanego przez Bank pozostawała w określonej relacji do aktualnego kursu franka szwajcarskiego ukształtowanego przez rynek walutowy lub np. kursu średniego publikowanego przez Narodowy Bank Polski, bądź też była wypadkową jakichkolwiek obiektywnych, niezależnych od kredytodawcy kryteriów. Co prawda świadek K. M. zeznając na okoliczność mechanizmu ustalania w 2006 r. Tabeli Kursów Walut Obcych wskazał, iż tworzona ona była codziennie pomiędzy 8.30 a 9.00 rano przez upoważnionego pracownika Zespołu (...), który najpierw ustalał średni kurs (...) na rynku międzybankowym na podstawie notowań w serwisie (...) i wprowadzał ten kurs do aplikacji Banku. Aplikacja była zasilana on-line z serwisu (...) kursami pozostałych walut w relacji do USD i dokonywała wyliczenia kursów tych walut w stosunku do PLN. W przypadku (...) kurs (...) był dzielony przez kurs (...)/(...) i tak powstawał kurs (...)/(...). W drugim kroku aplikacja uwzględniała marże kursowe, dodając je do wyliczonego kursu średniego w przypadku kursów sprzedaży i odejmując od kursu średniego w przypadku kursów kupna i dla większości walut wyliczane były po dwie pary kursów kupna i sprzedaży, jedna para dla transakcji gotówkowych, druga para dla transakcji bezgotówkowych. Jeśli w ciągu dnia były większe wahania kursu, przekraczające połowę marży kursowej, wówczas Bank publikował kolejną Tabelę. Mając na uwadze, że powyższy sposób kształtowania kursów walut stanowił wewnętrzne uregulowania Banku i nie był znany powodom w momencie zawierania umowy kredytu – nie wynika to bowiem ani z umowy, ani żadnych innych dokumentów przedłożonych w sprawie - powyższe zeznania nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. W tych okolicznościach nie sposób zatem uznać, że ustalanie zadłużenia powodów było dla nich jednoznaczne, zrozumiałe i pozwalało im jako konsumentom na ocenę rozmiarów swojego świadczenia. Wobec powyższego takie kształtowanie praw i obowiązków kredytobiorców w umowie kredytowej z dnia 20 kwietnia 2006 r., nr KH/ (...) musi być uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające ich interesy.

W tym miejscu należy odnieść się jeszcze do skutku wpisania postanowień umowy zawartych w § 2 ust. 2 i § 7 ust. 1 do Rejestru klauzul niedozwolonych prowadzonego przez Prezesa UOKiK, a tym samym uznania ich za abuzywne, o czym już wyżej wspomniano. Przede wszystkim należy wskazać, że zgodnie z art. 385¹ § 2 k.c., jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Jeżeli postanowienie umowy jest „niedozwolone” w rozumieniu art. 385¹ k.c. (i art. 385³ k.c.), strony nie są nim związane, a w jego miejsce w danym stosunku prawnym wchodzi prawa i obowiązki stron wynikające z norm względnie wiążących. Pozostała część umowy pozostaje ważna, o ile może być wykonywana bez abuzywnej klauzuli. O tym, czy konsekwencją abuzywności jednej lub kilku klauzul umownych jest nieważność całej umowy, czy też jedynie tej jej części, która zawiera niedozwolone postanowienie (postanowienia), nie decyduje zatem ocena, które z tych dwóch rozwiązań jest korzystniejsze dla konsumenta, lecz możliwość wykonania umowy po wyłączeniu klauzuli abuzywnej. Postanowienie uznane za niedozwolone staje się bezskuteczne ex lege, z mocą wsteczną.

Zgodnie z art 6 ust 1. Dyrektywy Rady 93/13 EWG z dnia 5 kwietnia 1993 w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. UE L z dnia 21 kwietnia 1993 r. Państwa Członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków. Jednocześnie Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z dnia 3 października 2019 r. C-260/18 orzekł, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, by sąd krajowy miał możliwość zastąpienia nieuczciwego postanowienia umownego

przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym albo przepisem mającym zastosowanie, gdy strony danej umowy wyrażą na to zgodę, przy czym możliwość ta jest ograniczona do przypadków, w których usunięcie nieuczciwego postanowienia umownego zobowiązywałoby sąd do unieważnienia umowy jako całości, narażając tym samym konsumenta na szczególnie szkodliwe skutki, tak że ten ostatni zostałby tym ukarany (zob. podobnie wyroki: z dnia 30 kwietnia 2014 r., K. i K. R., C-26/13, EU:C:2014:282, pkt 80-84; z dnia 26 marca 2019 r., A. B. i B., C-70/17 i C-179/17, EU:C:2019:250, pkt 64).

Skutkiem uznania za abuzywne postanowień umownych dotyczących indeksacji jest konieczność ich pominięcia przy ustalaniu stosunku prawnego wiążącego konsumenta. W przedmiotowej sprawie powodowie reprezentowani przez fachowego pełnomocnika, świadomi konsekwencji unieważnienia umowy, ostatecznie domagali się uznania całej umowy za nieważną. Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie istnieją podstawy do podzielenia stanowiska powodów.

Należy bowiem wskazać, że jeżeli z umowy kredytowej z dnia 20 kwietnia 2006 r., nr KH/ (...) wyeliminowano by postanowienia dotyczące przeliczania kursów waluty przy wypłacie kredytu, to taki zabieg kreowałby inną umowę niż ta, która była przedmiotem uzgodnień stron. Wskazane w przedmiotowej umowie oprocentowanie LIBOR ma zastosowanie do kredytów indeksowanych do (...) a nie do waluty krajowej. Doszłoby do zmiany głównego świadczenia kredytobiorców, a nie taka jest rola przepisów o niedozwolonych klauzulach umownych. Ponadto, powodowie domagali się zasądzenia uiszczonych przez nich rat kredytu podnosząc, iż było to świadczenie nienależne. W piśmie procesowym z dnia 28 września 2021 r. podnosili, że posiadają nadpłatę w wysokości 74.807,38 zł, która to kwota również powinna być zasądzona od strony pozwanej na ich rzecz. Należy zauważyć, że w dacie zawierania przedmiotowej umowy, banki stosowały oprocentowanie LIBOR do zobowiązań wyrażonych w (...), a WIBOR do zobowiązań wyrażonych w PLN. W przypadku kredytu udzielonego powodom zastosowano stawkę LIBOR, jako że kwota zobowiązania była wyrażona w (...). Uznać zatem należy, że strony nie zawarłyby umowy złotówkowej przy odsetkach LIBOR. Przekształcenie zatem umowy poprzez usunięcie metody indeksacji, przy pozostawieniu odsetek wg stawki LIBOR doprowadziłoby do przekształcenia przedmiotowej umowy w stopniu wykraczającym ponad uprawnienia z art. 385¹ k.c..

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-260/18 w sprawie K. D. i J. D. przeciwko R. Bank (...) w którym (...) dokonał wykładni art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG wyjaśniając że należy interpretować go w ten sposób, iż:

- nie stoi on na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy, po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, przyjął, zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy,
- do oceny skutków dla sytuacji konsumenta wynikających z unieważnienia całości umowy decydująca jest wola wyrażona przez konsumenta w tym względzie,
- stoi on na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących uzupełnianie luk przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, jeżeli strony umowy wyrażą na to zgodę,
- stoi on na przeszkodzie utrzymywaniu w umowie nieuczciwych warunków, jeżeli ich usunięcie prowadziłoby do unieważnienia tej umowy, a sąd stoi na stanowisku, że takie unieważnienie wywołałoby niekorzystne skutki dla konsumenta, jeżeli ten ostatni nie wyraził zgody na takie utrzymanie w mocy.

W związku ze stanowiskiem powodów eliminacja klauzul abuzywnych skutkuje tym, że umowa stron nie może być utrzymana w mocy. Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z dnia 11 grudnia 2019 r., sygn. akt V CSK 382/18, LEX nr 2771344, iż po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul

kształtujących mechanizm indeksacji utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością (bezskutecznością).

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 189 k.p.c. orzeczono jak w wyroku wstępnym.